

ES "JAUNĀS PIEEJAS" DIREKTĪVU IETEKME UZ PRODUKTU UN PAKALPOJUMU DROŠUMU

Brīva preču kustība ir fundamentāls Eiropas Savienības brīvā tirgus mērķis. Mehānismi šī mērķa sasniegšanai ir balstīti uz tirdzniecības barjeru samazināšanu, savstarpējo atzišanu un tehnisko saskaņošanu. „Jaunās pieejas” direktīvas ir Kopienas likumdošana, kura jātransponē katras dalībvalsts nacionālajā likumdošanā. Šim procesam būtu jāļauj produktiem, kas ir ražoti vienas valsts vajadzībām, nonākt brīvā apritē citās ES valstīs.

PRODUKTA LAIŠANA TIRGŪ UN PAKALPOJUMA NODROŠINĀŠANA

Dalībvalstīm ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka produkti, kas tiek laisti tirgū un sniegtie pakalpojumi, neapdraud personu veselību vai dzīvību vai citas sabiedriskas intereses, kas uzskaitītas direktīvā, ja tie ir pareizi uzstādīti un lietoti paredzētajiem mērķiem. Tādēļ ES dalībvalstīs jānodrošina tirgus uzraudzība.

BŪTISKĀS PRASĪBAS

Būtiskās drošības prasības ir izklāstītas direktīvu pielikumos un tajās noteikti nepieciešamie elementi sabiedrisko interešu aizsardzībai. Šīs būtiskās prasības parasti izklāstītas samērā vispārīgi, tādēļ ražotājiem detalizētāka informācija jāmeklē atbilstošajos standartos.

Būtiskās prasības ir obligātas. Tikai produkti/ pakalpojumi, kuri atbilst būtiskajām prasībām, var tikt laisti tirgū/ nodrošināti. Būtiskās prasības jāpiemēro kā potenciālā apdraudējuma funkcija konkrētajam produktam.

ATBILSTĪBAS PIENĒMUMS

Produktiem, kas atbilst nacionālajiem standartiem, kuros ir transponēti saskaņotie standarti, ir jābūt tiem atsaucēs numuriem, kas ir publicēti Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, tādējādi tiek pieņemts, ka tie atbilst būtiskajām prasībām. Gadījumā, kad ražotājs nav piemērojis vai ir daļēji piemērojis šos standartus, tam ir jāīsteno īpaši pasākumi, kas jādokumentē, lai nodrošinātu atbilstību prasībām.

SASKAŅOTIE STANDARTI

Dalībvalstīm jāpublicē nacionālā standarta, kurā ir transponēts saskaņotais standarts, atsaucēs numurs. Ir noderīgi publicēt arī saiti uz attiecīgajiem normatīvajiem aktiem. Saskaņoto standartu piemērošana, kas sniedz atbilstības pieņēmumu, "jaunās pieejas" direktīvu ietvaros ir brīvprātīga. Tādējādi produkts var tikt ražots, balstoties vien uz būtiskajām prasībām.

Komisija var atcelt atbilstības pieņēmumu, ja tiek pierādīts, ka saskaņotais standarts neatbilst būtiskajām prasībām.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

ATBILSTĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Atbilstības novērtējums nozīmē, ka produkts atbilst būtiskajām drošības prasībām un ir sadalīts moduļos, kuri veido daļu no procedūrām, kas tiek piemērotas produktiem. Moduļi attiecas uz produkta uzbūves vai ražošanas posmu vai arī uz abiem diviem. Astoņi pamatmoduļi un to iespējamie varianti var tikt dažādi kombinēti, nodrošinot, ka tiek ieviestas pilnīgas atbilstības novērtējuma procedūras.

Vispārīgs noteikums – produktam tiek veikts atbilstības novērtējums, saskaņā ar izvēlēto pārbaudes moduli.

Katra „jaunās pieejas” direktīva apraksta iespējamās atbilstības novērtējuma veidus un norises procedūras atbilstības nodrošināšanai. Direktīvās noteikti arī apstākļu kritēriji, pie kuriem ražotājs var izdarīt izvēli gadījumā, ja izvēles iespēja tiek piedāvāta.

EK ATBILSTĪBAS DEKLARĀCIJA

Ražotājam vai tā pilnvarotajam pārstāvim, kas atrodas Kopienā jā sagatavo EK atbilstības deklarācija, kas ir daļa no “jaunās pieejas” direktīvās noteiktās atbilstības novērtēšanas procedūras. EK atbilstības deklarācijā jāiekļauj visa svarīgā informācija, kas atļauj identificēt direktīvas, saskaņā ar kurām, tā ir izdota, kā arī ražotāju, tā pilnvaroto pārstāvi, paziņojošo iestādi (ja attiecināms), produktu un, kur iespējams, atsauci uz saskaņotajiem standartiem vai citiem normatīvajiem dokumentiem.

EK atbilstības deklarācija jā saglabā vismaz desmit gadus kopš pēdējā datuma, kad tika ražots produkts, ja vien direktīvā nav noteikts cits saglabāšanas ilgums. Tā ir ražotāja vai viņa pilnvarotā pārstāvja, kas atrodas Kopienā, atbildība. Dažos gadījumos importētājs vai persona, kas ir atbildīga par produkta laišanu tirgū, uzņemas šo atbildību.

EK atbilstības deklarācija un cita tehniskā dokumentācija ir paredzēta, lai nodrošinātu uzraudzības iestādes ar nepieciešamo informāciju par produktu.

CE ZĪME

Direktīvas nosaka arī to, kādā veidā ražotāji parāda, ka produkts atbilst „būtiskajām prasībām”. Produktiem, kas ir saskaņā ar visiem atbilstošajās direktīvās izklāstītajiem nosacījumiem, ir piestiprināta CE zīme. Tādējādi CE zīme ir indikators, ka produkts atbilst būtiskajām atbilstošajās direktīvās izklāstītajām prasībām, kā arī to, ka produktam, saskaņā ar direktīvu prasībām, ir veikta atbilstības novērtējuma procedūra. Turklāt dalībvalstīm ir jā īsteno piemēroti pasākumi, lai aizsargātu CE zīmi.

CE zīme ir obligāta un tā jāpiestiprina pirms produkts tiek laists tirgū/ tiek uzsākta pakalpojuma sniegšana, izņemot gadījumus, kur direktīvās norādīts savādāk. Ja uz produktiem attiecas vairākas direktīvas, kurās noteiks, ka tiem jāpiestiprina CE zīme, tā norāda - tiek pieņemts, ka produkts atbilst visu šo direktīvu prasībām. Uz produkta var nebūt CE zīme, ja vien direktīvā, uz kuru tas attiecas, nav noteikts savādāk.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

CE zīme jāpiestiprina redzamā vietā, tai jābūt skaidrai, salasāmai un jāatrodas uz produkta vai tā plāksnes. Tomēr, ja tas nav iespējams, tā jāpiestiprina uz iepakojuma un dokumentiem precēm, kurām, pēc direktīvā noteiktā, ir nepieciešama dokumentācija. Gadījumos, kad paziņojošā iestāde, saskaņā ar atbilstošajām direktīvām, ir iesaistīta produkcijas kontrolē, blakus CE zīmei jābūt tās identifikācija numuram. Ražotājs vai tā pilnvarotais pārstāvis, kas atrodas Kopienā, piestiprina šo identifikācijas numuru precei.

BRĪVA APRĪTE

Dalībvalstīm jāpieņem, ka produkti, uz kuriem ir CE zīme, ir saskaņā ar attiecīgo direktīvu prasībām. Tādējādi, dalībvalstis nedrīkst aizliegt, ierobežot vai kavēt produktu, uz kuriem ir CE zīme, laišanu tirgū vai pakalpojuma nodrošināšanu savā teritorijā, ja vien CE zīme nav piestiprināta nepamatoti.

RAŽOTĀJS

Ražotājs, „jaunās pieejas” direktīvas izpratnē, ir persona, kas ir atbildīga par produkta uzbūvi un ražošanu, kā arī par produkta laišanu tirgū. Ražotājam ir pienākums nodrošināt, ka produktam, kuru paredzēts laist apgrozībā Kopienas tirgū, tiek veikta atbilstības novērtēšana, lai pārbaudītu tā atbilstību būtiskajām prasībām, saskaņā ar „jaunās pieejas” direktīvās noteikto. Ražotājs var izmantot jau gatavus produktus, jau gatavas daļas vai sastāvdaļas, vai arī slēgt ārpalpojuma līgumu. Tomēr tam jā saglabā vispārējā kontrole un tam jāpiemīt vajadzīgajām kompetencēm, lai varētu uzņemt atbildību par produktu.

Vispārējā produktu drošuma direktīvā noteikts, ka ražotājiem tirgū jālaiž tikai droši produkti. Viņiem, savas kompetences ietvaros, jānodrošina patērētāji ar svarīgo informāciju, lai tie varētu novērtēt produktam piemītošos riskus, gadījumā, ja šie riski nav tūlītēji un acīmredzami un par tiem nav īpašu brīdinājumu, kā arī jā dara viss iespējamais, lai novērstu šos riskus. Viņiem ir jā īsteno atbilstoši pasākumi, lai informētu patērētājus par iespējamajiem riskiem un īstenotu piemērotas darbības un, ja nepieciešams, izņemtu produktu no apgrozības.

PILNVAROTAIS PĀRSTĀVIS

Ražotājs var noteikt jebkuru fizisku vai juridisku personu, lai tā darbojas viņa vietā kā pilnvarotais pārstāvis. „Jaunās pieejas” direktīvās noteikts, ka pilnvarotajam pārstāvim jādarbojas Kopienas ietvaros. Pilnvaroto pārstāvi jānosaka ražotājam un saskaņā ar „jaunās pieejas” direktīvās noteikto, ar viņu (ne ar ražotāju) var kontaktēties dalībvalstu tirgus uzraudzības iestādes. Ražotājs paliek vispārīgi atbildīgs par darbībām, kuras viņa vārdā veic pilnvarotais pārstāvis.

Pilnvarotais pārstāvis, „jaunās pieejas” direktīvu izpratnē, var vienlaikus būt importētājs vai persona, kas ir atbildīga par produkta laišanu tirgū. Viņa atbildības ir atkarīgas no pienākumiem, kādus tas uzņemas.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

Atkarībā no atbilstības novērtēšanas procedūras un konkrētās direktīvas, pilnvarotais pārstāvis var tikt noteikts, lai nodrošinātu un paziņotu to, ka produkts atbilst noteiktajām prasībām, lai piestiprinātu CE zīmi, produkta paziņojošās iestādes numuru, izveidotu un parakstītu EK atbilstības deklarāciju vai glabātu deklarāciju un tehnisko dokumentāciju, nodrošinot, ka tās ir pieejama tirgus uzraudzības iestādēm.

IMPORTĒTĀJS

Importētājs, „jaunās pieejas” direktīvas izpratnē, ir persona, kas ir atbildīga par produkta laišanu tirgū. Tā ir jebkura juridiska vai fiziska persona, kas atrodas Kopienā un kura (no trešās valsts) laiž produktu apgrozībā. Importētājam jānodrošina tirgus uzraudzības iestādes ar visu nepieciešamo informāciju attiecībā uz produktu gadījumā, kad ražotājs neatrodas Kopienā un ja tam nav pilnvarotā pārstāvja Kopienas ietvaros. Fiziskā vai juridiskā persona, kura importē produktu Kopienā, dažās situācijās var tikt uzskatīta par personu, kurai, saskaņā ar „jaunās pieejas” direktīvas prasībām, jāuzņemas atsevišķas ražotāja atbildības.

Importētājam, pretēji pilnvarotajam pārstāvim, nav nepieciešams pilnvarojums no ražotāja vai attiecības ar ražotāju. Tomēr, importētājam, lai īstenotu visas tā atbildības, jānodibina kontakts ar ražotāju.

IZPLATĪTĀJS

Izplatītāji parasti nav iekļauti „jaunās pieejas” direktīvās, tomēr tiem jārikojas piesardzīgi, lai nepalaistu apgrozībā Kopienas tirgū acīmredzami neatbilstošus produktus, jo tiem jāspēj pierādīt produktu atbilstību arī valsts atbildīgajai tirgus uzraudzības iestādei [Patērētāju tiesību aizsardzības centram].

Vispārējā produktu drošuma direktīvā ir noteiktas vairākas darbības, kas jāveic izplatītājiem:

- Jums ir jāuzrauga tā produkta, kuru piegādājat, drošums;
- Jums jāinformē patērētāji par produktu riskiem;
- Jums jāsauglabā visi nepieciešamie dokumenti, lai varētu izsekot produkta izcelsmei;
- Jums jāsaņemas savas darbības ar ražotājiem un tirgus uzraudzības iestādēm, lai izvairītos no riskiem.

PRODUKTU DROŠUMS

Produktu drošuma direktīva attiecas uz jebkuru produktu, kas ir ražots vai importēts Kopienā un kurš var izraisīt apdraudējumu personām vai to mantai. Tādējādi direktīva attiecas arī uz „jaunās pieejas” direktīvās iekļautajiem produktiem. Produktu drošuma direktīvā ir noteikti strikti drošuma noteikumi ražotājiem un importētājiem Kopienas ietvaros.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

Ražotājs nav automātiski atbildīgs par produkta izraisītajiem bojājumiem. Ievainotā persona, neatkarīgi no fakta vai tā ir produkta pircējs vai lietotājs, var pieprasīt saņemt kompensāciju. Cietušajam tiks samaksāts tikai tādā gadījumā, ja ir pierādījumi par bojājumiem, kā arī tad, ja produkts bija bojāts un tas bija vainīgs bojājumu izraisīšanā. Ja persona ir nopietni cietusi, produkts var tikt aizliegts pavisam. Tomēr cietušajam nav jāpierāda, ka ražotājs bija nolaidīgs, jo produktu drošuma direktīva ir balstīta uz droša produkta principu. Tādējādi ražotājs netiks attaisnots – pat gadījumā, ja viņš pierādīs, ka viņš nebija nolaidīgs, viņš ir piemērojis standartus un pārbaudījis produktu un to, ka bojājumu izraisīja trešā persona.

TIRGUS UZRAUDZĪBA

Tirgus uzraudzība ir būtisks „jaunās pieejas” direktīvu ieviešanas instruments. Tirgus uzraudzības mērķis ir nodrošināt, ka visā ES vienādi tiek ievērotas saistošo direktīvu prasības. Pilsoņiem, neatkarīgi no produkta, vienotā tirgus ietvaros, ir jāsaņem vienāda palīdzība visā ES. Turklāt, tirgus uzraudzība ir svarīga, lai samazinātu negodīgu konkurenci.

Dalībvalstīm jānosaka iestādes, kas ir atbildīgas par tirgus uzraudzību. To jāveic atbildīgajai valsts iestādei. Noteiktajai atbildīgajai iestādei ir jābūt pieejamiem resursiem un pilnvarām, lai veiktu uzraudzības aktivitātes, kā arī nodrošinātu tehnisko kompetenci un personāla profesionalitāti, kā arī darbotos nediskriminējoši un neatkarīgi, ievērojot proporcionalitātes principu.

TIRGUS UZRAUDZĪBAS AKTIVITĀTES

Tirgus uzraudzība - valsts tirgus uzraudzības iestādes uzrauga, ka produkti, kas tiek palaisti tirgū ir saskaņā ar atbilstošās valsts likumdošanas, kurā ir transponētas jaunās pieejas direktīvas, nosacījumiem un līdz ar to, ja nepieciešams, tirgus uzraudzības iestādes var īstenot piespiedu darbības, lai tiku nodrošināta produktu un pakalpojumu atbilstība.

Lai gan tirgus uzraudzības darbības nevar tikt veiktas produkta uzbūves un ražošanas posmos, efektīva tirgus uzraudzības īstenošana nozīmē, ka tirgus uzraudzības iestādes sadarbojas ar ražotājiem un piegādātājiem, lai novērstu to, ka nedroši produkti nonāk tirgū.

Tirgus uzraudzības iestādes kontrolē tirgu, regulāri apmeklējot komerciālās, industriālās un noliktavu telpas, lai īstenotu savu ikgadējo „nejaušo” pārbaūžu veikšanas programmu, kā arī, lai pārbaudītu produktus un ņemtu aizdomīgu produktu paraugus, papildu testu veikšanai. Tirgus uzraudzības iestādēm ir pilnvaras pieprasīt visu nepieciešamo informāciju.

PIESPIEDU DARBĪBAS

Pirms jebkādu juridisku darbību veikšanas, ražotājs, importētājs vai piegādātājs tiks brīdināts un ja vien tā nav ārkārtas situācija —tirgus uzraudzības iestāde tam sniegs konsultēšanās iespēju. Nepieciešamās korektīvās darbības ir atkarīgas no neatbilstības pakāpes, kura jāvērtē pēc konkrētajiem apstākļiem un tai jābūt saskaņā ar proporcionalitātes principu.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

Parasti ražotājam vai tā pilnvarotajam pārstāvim ir jānodrošina, ka produkts atbilst visām prasībām. Gadījumā, ja citi īstenotie pasākumi nav bijuši efektīvi vai tie tiek uzskatīti par nepietiekamiem, tirgus uzraudzības iestādei tiek pieprasīts īstenot visus nepieciešamos pasākumus, lai ierobežotu vai aizliegtu šādu produktu palaišanu tirgū/ pakalpojumu sniegšanu, kā arī jānodrošina, ka tie tiek izņemti no apgrozības. Piespiedu darbības, lai aizliegtu vai ierobežotu palaišanu kopienas tirgū, sākotnēji var būt īslaicīgas, tādējādi sniedzot tirgus uzraudzības iestādēm iespēju iegūt pietiekamus pierādījumus par produkta neatbilstību vai potenciālo bīstamību.

PAPILDINOŠAS AKTIVITĀTES

Efektīva direktīvas prasību piemērošana parasti nozīmē, ka papildu tirgus uzraudzības darbībām tirgus uzraudzības iestādēm jāsadarbojas ar ražotājiem un piegādātājiem, lai īstenotu piemērotu darbību pret personu, kas ir piestiprinājusi CE zīmi neatbilstošam produktam un pret tiem, kuri ir atbildīgi par neatbilstošu produktu. Viņiem ir pienākums brīdināt personas, kas varētu tikt apdraudētas, aizliegt bīstamu produktu lietošanu, aizliegt to eksportu un iznīcināt produktus.

INFORĀCIJAS APMAIŅAS SISTĒMAS

Ātro informācijas apmaiņas sistēmu RAPEX (*Rapid Information Exchange System*) izveidoja, balstoties uz vispārējo produktu drošuma direktīvu, lai efektīvāk novērstu ārkārtas situācijas, kuras izraisa patērētāju produkti, kuriem piemīt nopietns apdraudējums un tie var radīt tūlītējas briesmas. Tā ir izveidota, lai risinātu ārkārtas situācijas, kuras izraisījuši jauni, lietoti vai laboti produkti, kuriem piemīt nopietns un tūlītējs risks un kuri apdraud patērētāju veselību un drošību. Tās galvenais mērķis ir nodrošināt informāciju, kas atļautu dalībvalstu tirgus uzraudzības iestādēm atbilstoši rīkoties, ja ir atklāts, ka kādam produktam piemīt nopietns risks.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.

PAPILDU INFORMĀCIJA

Detalizētu informāciju par „jaunās pieejas direktīvām” var atrast:

- “ **Vadlīnijas jaunās un globālās pieejas direktīvu ieviešanai**”;
- “ **Eiropas Savienības likumdošanas pakete (uzņēmējdarbības ģenerāldirektorāts)**”.

Abus šos dokumentus var lejupielādēt šeit:

http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/legislation/guide/document/1999_1282_en.pdf

http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/pdf/pink_book_2007.pdf

CITA INTERNETĀ PIEEJAMĀ INFORMĀCIJA

ZIŅAS UN JAUNĀKĀ INFORMĀCIJA

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENTERPRISE/NEWAPPROACH/STANDARDIZATION/HARMSTDS/WHATSNEW.HTML#NEW_APPROACH](http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstnds/whatsnew.html#new_approach)

„JAUNĀ PIEEJA” – DIREKTĪVAS UN STANDARTI

[HTTP://WWW.NEWAPPROACH.ORG/DIRECTIVES/DIRECTIVELIST.ASP](http://www.newapproach.org/directives/directivelist.asp)

TEHNISKĀ SASKAŅOŠANA

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENTERPRISE/NEWAPPROACH/INDEX_EN.HTM](http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm)

JAUNI IEKŠĒJĀ TIRGUS NOTEIKUMI PATĒRIŅA PRECĒM

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENTERPRISE/REGULATION/INTERNAL_MARKET_PACKAGE/INDEX_EN.HTM#INTRODUCTION#INTRODUCTION](http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/internal_market_package/index_en.htm#introduction#introduction)

PIEEJA EIROPAS LIKUMDOŠANAI

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENTERPRISE/NEWAPPROACH/STANDARDIZATION/HARMSTDS/EU_LEX_ACCESS.HTML](http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstnds/eu_lex_access.html)

„JAUNĀS PIEEJAS” DIREKTĪVAS

- Direktīvas attiecībā uz CE marķējumu
- Direktīvas, kas ir balstītas uz jaunās un globālās pieejas principiem, taču nenodrošina CE marķējumu
- Direktīvas, kas ir balstītas uz dažiem jaunās un globālās pieejas principiem
- Citi standarti –receptīvās direktīvas

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENTERPRISE/NEWAPPROACH/STANDARDIZATION/HARMSTDS/REFLIST.HTML](http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstnds/reflist.html)

ES PATĒRĒTĀJU LIKUMDOŠANAS DATU BĀZE

Datu bāze tika izveidota es izpētes projekta “EK patērētāju likumdošanas kompendijs” ietvaros – to izveidoja starptautiska pētnieku grupa. Datu bāze nodrošina pieeju informācijai par astoņām patērētāju likumdošanas direktīvām, to transpozīciju 27 es dalībvalstu likumdošanā, t.sk., kāzus, bibliogrāfiju un salīdzinošo izpēti - http://www.eu-consumer-law.org/index_en.cfm.

Šis dokuments ir sagatavots ar ES finansiālu atbalstu. Par šī dokumenta saturu atbild Patērētāju tiesību aizsardzības centrs un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.